

Plan Sociale Veiligheid

De Caegh

Inleiding

De wet Sociale Veiligheid 2015 geeft aan dat alle scholen beschikking hebben over een plan sociale veiligheid, dat als draaiboek richting geeft aan het handelen van het team en andere betrokkenen bij de school op het gebied van sociale veiligheid. Het plan sociale veiligheid is een middel naast het Schoolveiligheidsplan om een veilige school te realiseren.

Een sociaal veilige school vraagt om een doorgaand proces op de volgende gebieden:

- Een gezamenlijk ontwikkelde en gekende visie, kernwaarden, en afspraken;
- Inzicht in de veiligheidsbeleving, incidenten en risico's;
- Het scheppen van voorwaarden, taken en samenwerken - functionarissen
- Pedagogisch handelen;
- Preventieve programma's en activiteiten;
- Signaleren en actief handelen bij grensoverschrijdend gedrag;
- Kwaliteitszorg;
- Veiligheid, beleid en documenten

Bij elk van deze acht gebieden zijn een aantal aandachtspunten benoemd. Deze zijn bedoeld om scholen te stimuleren en te ondersteunen bij het ontwikkelen van eigen beleid en praktijk op het gebied van sociale veiligheid.

1. Visie, kernwaarden, doelen, regels en afspraken

“MET DE CAEGH KOM JE VERDER...”

door onderwijs in een sfeer van levensoptimisme en verwondering

Dat doen we door het:

- *Leren kennen van de wereld om je heen*
- *Toerusten met basisvaardigheden*
- *Begeleiden tot creatieve, sociale, sportieve, gemotiveerde, nieuwsgierige en geïnspireerde mensen*

Vanuit een houding van:

- *Je kunnen verwonderen*
- *Gekend zijn om wie je bent*
- *Gewaardeerd worden*
- *Geïnspireerd worden door “het verhaal” van Jezus van Nazareth*
- *Er mogen zijn.... voor de ander*

Onderwijs zien wij als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. Om goed onderwijs te kunnen bieden, vinden we het belangrijk dat leerkrachten, medewerkers, ouders en leerlingen respect voor elkaar hebben, open en eerlijk met elkaar communiceren en vertrouwen in elkaar hebben. Het pedagogisch klimaat is een belangrijke voorwaarde voor het goed functioneren van leerlingen en leraren op school. Op Basisschool De Caegh zien we het welbevinden van de leerling als een basisvoorwaarde om te leren, om zich te ontwikkelen. Dit heeft in onze aandacht prioriteit. We werken aan een goed pedagogisch klimaat door:

- het structureel aanleren van gewenst gedrag;
- vaststellen van afspraken en regels
- een transparant beleid te voeren ten aanzien van ongewenst gedrag;
- taken en verantwoordelijkheden duidelijk te omschrijven.

Zoals we in onze visie op onderwijs aangeven, vinden we het heel belangrijk om op school een pedagogisch klimaat te scheppen waarin kinderen zich veilig en geaccepteerd voelen en waarin teamleden, ouders en kinderen respectvol met elkaar omgaan.

De school moet een veilige plaats zijn, waar geen plaats is voor agressie, geweld, discriminatie, intimidatie, vandalisme of diefstal.

Dit willen we onder meer bereiken door duidelijke regels en afspraken en een transparant beleid ten aanzien van ongewenst gedrag.

De ouders worden geïnformeerd tijdens de informatie avond. In de bovenbouwgroepen komt het protocol in de klas aan de orde.

Op De Caegh gebruiken wij de Kanjertraining en bijhorende doelen die aansluiten bij de sociale emotionele vorming van onze leerlingen:

- Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas.
- Het versterken van de sociale vaardigheden bij leerlingen.

- Beheersing van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten.
- Bewustwording van de eigenheid bij leerlingen.
- Leren om verantwoordelijkheid te nemen.
- Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie

De schoolregels.

Afgelopen jaar hebben we met hulp van het leerlingenpanel een vijftal positief geformuleerde schoolregels opgesteld.

- 1 Er is er maar een die praat; je kijkt en luistert naar die persoon.
- 2 We zijn rustig op de trap en de gang.
- 3 Samen spelen , samen delen; zorg dat iedereen mee kan doen.
- 4 We hebben respect voor elkaar en doen vriendelijk.
- 5 Als er problemen zijn, lossen we dit op de goede manier op.(de kanjermanier)

Ouders

Van de ouders hebben we de volgende verwachtingen:

t.o.v. hun eigen kind(eren);

- zorgen ervoor dat hun kinderen op tijd op school zijn, voldoende eten en drinken bij zich hebben en weer op tijd opgehaald worden. En dat hun kind kleding draagt dat past bij het jaargetijde.
- tonen interesse in het wel en wee van hun kind op school en zijn actief betrokken door bijvoorbeeld de ouderavonden te bezoeken en contact te onderhouden met de groepsleerkracht.

t.o.v. andere kinderen en ouders:

- tonen respect
- mengen zich niet direct in een conflict wat hun kind op school heeft met een ander kind, maar bespreken dit met de groepsleerkracht, coördinator of directie.

t.o.v. leerkrachten en andere teamleden

- tonen respect
- zijn bereid, indien er problemen zijn met hun kind, in gesprek te gaan met de leerkracht, interne begeleider en/of directielid.

Teamleden

Van de teamleden hebben we de volgende verwachtingen

t.o.v. de kinderen;

- tonen respect voor de kinderen, door bijvoorbeeld vragen, opmerkingen en problemen van kinderen serieus te nemen
- zorgen dat de school- en groepsregels duidelijk zijn voor kinderen (abstractere regels in concreet gedrag vertalen, in gesprek gaan bij overtreding van regels etc.)
- geven het goede voorbeeld in hun omgang met elkaar, ouders en kinderen

t.o.v. ouders;

- tonen respect voor ouders/opvoeders en erkennen dat zij de eerstverantwoordelijken zijn voor de opvoeding van hun kind
- nemen ouders serieus wanneer deze een vraag of probleem bespreekbaar maakt
- zijn bereid, indien er problemen zijn met een kind, in gesprek te gaan met de ouders, indien nodig met de interne begeleider en/of directielid
- zijn bereid kritisch naar hun eigen handelen te kijken
- houden ouders zo goed mogelijk op de hoogte van alle ontwikkelingen die hun kind op school doormaakt
- zorgen voor verslaggeving van acties voortvloeiend uit overleg met ouders

t.o.v. andere teamleden;

- dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het reilen en zeilen op school en voor alle kinderen die de school bezoeken
- zijn publiekelijk loyaal ten opzichte van elkaar en trekken één lijn in de wijze waarop zij omgaan met ongewenst gedrag van leerlingen

Leerlingen

Van de leerlingen hebben we de volgende verwachtingen:

t.o.v. andere leerlingen

- gaan op een vriendelijke manier met elkaar om
- proberen om onderlinge problemen op te lossen zonder verbaal of fysiek geweld, indien nodig ondersteund door een leerkracht
- zijn gezamenlijk, met elkaar en de leerkracht, verantwoordelijk voor een prettige, veilige en open sfeer in de klas waarin ieder kind zichzelf kan zijn.

t.o.v. leerkrachten en andere teamleden

- tonen respect en accepteren het gezag en autoriteit van iedere leerkracht, andere teamleden zoals conciërges en stagiaires en overblijfouders.

t.o.v. materialen van de school, van hen zelf of van andere kinderen

- behandelen spullen met zorg
- nemen niet onnodig kostbare spullen mee naar school

Voor een ieder die de school betreedt, geldt dat agressief gedrag (verbaal en/of fysiek), geweld, vandalisme, diefstal, discriminatie en intimidatie niet wordt geaccepteerd.

Voor de kinderen in de klas geldt dat iedereen zich bij ons prettig moet voelen. Als uw kind zich prettig voelt, maar zijn/haar klasgenoten/leerkracht niet, dan zullen we actie ondernemen.

De klassenregels

De schoolregels vormen het kader voor de klassenregels die

- een vertaling zijn in concreet gedrag
- een vertaling zijn naar leeftijdsniveau van de betreffende groep
- een detaillering is naar het omgaan met elkaar binnen de groep

Daarnaast zijn klassenregels vaak afspraken die in de betreffende groep gelden om de organisatie in de groep zo soepel mogelijk te laten verlopen.

De klassenregels worden door de groepsleerkracht, voor zover mogelijk in samenspraak met de kinderen uit de groep opgesteld.

In de groepen worden door de kinderen groepsafspraken gemaakt en deze hangen op een zichtbare plek in het klaslokaal

Afspraken over toezicht op de speelplaats, bij schoolreisje, tijdens schoolkamp, bij buitenschoolse activiteiten bijv. excursie en over vervoer van leerlingen staan in het Schoolveiligheidsplan.

Ouderbetrokkenheid

Sinds het schooljaar 2016/2017 organiseert De Caegh ontmoetingsbijeenkomsten voor gemotiveerde ouders, die samen met de schooldirectie van gedachten willen wisselen over uiteenlopende onderwerpen. Daarnaast heeft de school ook een leerlingenpanel (leerlingen groep 7 en 8) die 5 keer per schooljaar bij elkaar komen.

Voorbeelden van onderwerpen die op de agenda:

communicatie, de kwaliteit en de organisatie van het onderwijs.

2. Inzicht in veiligheidsbeleving, incidenten en risico's

Het team van De Caegh vindt het belangrijk om goed zich te hebben op de veiligheidsbeleving van de leerlingen; dit doen ze door regelmatig kindgesprekjes (min. 2x per schooljaar) en open te staan voor de signalen die kinderen afgeven.

De school stelt structureel een onderzoek in naar de veiligheidsbeleving van kinderen, door één maal in de twee jaar bij groep 7/8 leerlingen, ouders en leerkrachten de vragenlijst Sociale Veiligheid WMK-PO af te nemen.

Twee keer per jaar vullen de leerkrachten van groep 1 t/m 8 de vragenlijst Sociale veiligheid (Kanjertaining) in. De leerlingen van groep 5 t/m 8 vullen de vragenlijst Sociale veiligheid (Kanjertaining) twee keer per jaar in.

Bij de start van groep 8 wordt de Nederlandse persoonlijkheidsvragenlijst voor jongeren afgenomen (NPVJ). Dit maakt onderdeel uit van de NIO-afname.

In groep 7 vindt er een onderzoek plaats door de schoolarts; welbevinden komt hierbij aan de orde.

In de vragenlijst sociale veiligheid worden de volgende aspecten genoemd:

1. Het voorkomen van incidenten op school. Dit is aantasting van sociale veiligheid (pesten, etc.) , psychische veiligheid (bedreigen, etc.) en fysieke veiligheid (schoppen, etc.).
2. Veiligheidsbeleving van leerlingen (ik voel me veilig op school / op het plein, etc.
3. Welbevinden van leerlingen (hoe prettig voel je je tussen je klasgenoten?)
4. Leerkracht treedt op (vinden leerlingen dat de leerkracht goed optreedt?)
5. Angst voor incidenten.

De uitslagen van het leerlingvolgsysteem worden geanalyseerd door de gedragsspecialist en besproken met intern begeleiders. Indien wenselijk wordt er een sociogram van een groep gemaakt.

Op De Caegh hanteren we een pestprotocol en hebben we een protocol (afspraken) ongewenst gedrag. Elke leerkracht hanteert een incidentenregistratie die aanwezig is in de klassenmap. Tevens wordt er vierjaarlijks een risico- inventarisatie en evaluatie gehouden. Er wordt dan een Plan van aanpak opgesteld en deze wordt jaarlijks bijgesteld. Dit wordt in de Medezeggenschapsraad besproken.

3. Voorwaarden, taken en samenwerking

Indien De Caegh signalen krijgt van leerlingen, ouders of leerkrachten over onveilige situaties en incidenten, zullen de leerkrachten en directie serieus ingaan op hetgeen hij/zij hoort of waarneemt door zich professioneel op te stellen, te luisteren en zonodig door te vragen en de stappen te zetten die van belang zijn voor de betrokkenen om het gebrek aan veiligheidsgevoel bij de betreffende leerling of leerlingen, leerkrachten of ouders weg te nemen.

Op De Caegh is een preventiemedewerker aangesteld (Chantal Schipper-Zwart) , is er een intern vertrouwenspersoon (Anja ter Schure)) en een extern vertrouwenspersoon (Ellen de Labree en Erna Crezee, ze zijn werkzaam bij de GGD Hollands Noorden). Deze vertrouwenspersonen staan vermeld in de schoolgids. De schoolarts / jeugdverpleegkundige (GGZ) is ook verbonden aan de school. Jaarlijks worden er bij alle leerlingen van groep 2 en groep 7 een onderzoek afgenomen.

Ondersteuningsteam

Wanneer er zorg is over een kind wordt dit in het ondersteuningsteam. Het ondersteuningsteam bestaat uit de directeur, een (ortho)pedagoog een ambulante begeleider vanuit het SWV De Westfrieze Knoop, de groepsleerkracht, de ouders en de interne begeleider. Tevens is het mogelijk dat het ondersteuningsteam wordt aangevuld met een schoolmaatschappelijk werker, veilig thuis of het wijkteam. Er wordt een groeidocument ingevuld door de leerkracht, ib'er en de ouders. Dit document krijgen de ouders voor de bespreking te zien en zal pas worden gedeeld met de leden van het ondersteuningsteam als de ouders hier toestemming voor geven.

Op De Caegh zijn er voldoende opgeleide BHV' ers aanwezig:

- Jitske Boots
- Theo Wester
- Wilma Ressler
- Astrid Zagers
- Chantal Schipper
- Hans Vermeulen
- Karin Koopmanschap
- Marian Koning
- Marisca Alkemade
- Peter Smit
- Sylvia Verhoef

4. Pedagogisch handelen

Op De Caegh hebben wij de volgende afspraken over pedagogisch handelen:

- De leerkrachten zorgen in de groepen voor structuur.
- De leerkrachten tonen in gedrag en taalgebruik respect voor de leerlingen.
- De leerkrachten bevorderen het onderlinge respect bij de leerlingen.
- De leerkrachten bevorderen het samenwerken door coöperatieve leervormen.
- De leerkrachten zorgen voor een veilige omgeving, zowel fysiek als mentaal.
- De leerkrachten ondersteunen het zelfvertrouwen van de leerlingen.
- De leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid bij leerlingen.
- De leerkracht heeft een opgewekte en betrokken houding.
- De leerkrachten zorgen voor een rustige werkomgeving.
- De leerkrachten zorgen voor een heldere communicatie naar leerlingen, ouders en andere betrokkenen.

De directeur of de Intern begeleider zal tijdens een klassenbezoek met de grote kijkwijzer kijken of deze afspraken worden nageleefd. Dit wordt met de leerkracht besproken tijdens een nagesprek.

Leerkrachten en directie geven elkaar feedback op voorbeeldgedrag.

Tijdens 5 vergaderingen SEO (sociaal-emotionele ontwikkeling) worden bovenstaande afspraken regelmatig besproken. De gedragspecialist initieert deze vergaderingen.

5. Preventieve programma's en activiteiten

Op De Caegh werken wij met de Kanjertraining. De Kanjertraining bestaat uit een serie lessen met bijbehorende oefeningen om de sfeer in de klas goed te houden (*preventief*), of te verbeteren (*curatief*).

De Kanjerlessen draagt o.a. bij aan het leren van: vriendschappen sluiten, samenwerken en samen spelen, een ander helpen, ruzies oplossen, aansluiting vinden bij de groep, complimenten geven en ontvangen, gevoelens uiten en benoemen. Om de kanjermethode goed in te zetten zijn alle leerkrachten Kanjer geschoold en staat jaarlijks een studiedag in het teken van kanjer. Nieuwe leerkrachten volgen de training. De doelen die de kanjertraining nastreeft zijn:

- Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas.
- Het versterken van de sociale vaardigheden bij leerlingen.
- Beheersing van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten.
- Bewustwording van de eigenheid bij leerlingen.
- Leren om verantwoordelijkheid te nemen.
- Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie.

De Kanjertraining is in feite meer dan alleen een methode, het vormt de leidraad om pedagogisch beleid te maken. Kanjertraining helpt leerkrachten om anders te kijken naar het gedrag van kinderen. Gaat er dan nooit meer iets mis op Kanjerscholen, heerst er altijd rust en vrede? Nee, maar Kanjertraining kan wel helpen om problemen bespreekbaar te maken en te zoeken naar oplossingen die goed zijn voor alle partijen. De kanjertraining heeft een leerlingvolgsysteem. De leerkracht en de leerlingen vullen twee keer per jaar een vragenlijst in en indien gewenst wordt er een sociogram van een groep gemaakt. Alle leerkrachten en directie zijn gecertificeerd en houden dit bij. De leerkrachten houden de gedragsregels die we omschreven hebben actueel in de groep en worden geëvalueerd in het team.

De school hanteert ook preventief 'Grip op de groep'. Door groepsdynamisch activiteiten te organiseren stimuleren we de sociale veiligheid en het samenwerken. Na elke vakantie zetten we deze activiteiten opnieuw in en evalueren we ze.

Daarnaast zijn er nog klassengerelateerde methodes zoals Meidenvenijn en Rots & Water voor groep 7. Doel hiervan is de kinderen inzicht te geven in de sociale rollen.

Er worden door de gedragspecialist ook leerlinggerelateerde programma's indien nodig na overleg met ouders en leerkrachten (methode Remweg, faalangsttraining, omgang met ADHD en autisme, Kids Skills)

In de communicatie met ouders is het welzijn en de beleving van veiligheid van hun kind een vast onderdeel van het gesprek. Leerkrachten zijn op de hoogte van de mogelijkheden voor verwijzing, zoals de kindertelefoon en schoolmaatschappelijk werk.

De Caegh biedt altijd de mogelijkheid voor leerkrachten om zich (verder) te scholen op het gebied van sociale veiligheid en het omgaan met grensoverschrijdend gedrag.

Binnenkort hebben we de laatste terugkomdag van de Kanjertraining. De Caegh is daarna een gecertificeerde Kanjerschool. Elke nieuwe leerkracht volgt standaard de basiscursus van De Kanjertraining.

6. Signaleren en actief handelen

Op De Caegh werken wij met het leerlingvolgsysteem van de Kanjertraining en nemen we in de groepen 6 t/m 8 een pesttest af (zie bijlage). De uitslagen hiervan worden gebruikt voor verdere acties op schoolniveau, begeleiding van leerlingen, bij oudergesprekken (rapport) en begeleiding van leerkrachten en/of groepen. Signalen van leerlingen en leerkrachten worden serieus genomen door de leerkrachten, de gedragspecialist en de directie en zijn regelmatig onderwerp van gesprek: tussen duo-partners, met de intern begeleiders en met de directie tijdens functionerings- en reflectiegesprekken.

Het actief handelen vindt vaak plaats in de groep. Indien nodig kan dit ook buiten de groep plaatsvinden door de gedragspecialist.

Op De Caegh hanteren we een incidentenregistratie.

- Direct tegen personen
 - Fysiek geweld
 - Seksueel geweld
 - Grove pesterijen
 - Discriminatie
 - Bedreigingen
- Indirect tegen personen
 - Vernieling
 - Diefstal
- (Verboden) goederen
 - Wapenbezit
 - Drugs (bezit, gebruik, verkoop)

Een incident zal worden geregistreerd en de directie bepaalt hoe verder te handelen en te communiceren. Dit wordt met de leerkrachten worden besproken en geëvalueerd.

We hanteren een protocol ongewenst gedrag waarmee elke leerkracht bekend is waarbij categorieën 1 t/m 5 (van licht ongewenst gedrag naar zwaar ongewenst gedrag) in kaart zijn gebracht.

Indien er sprake is van grove overschrijding (categorie 4 en 5) bespreken we dit in het (kleine) zorgteam en / of het ondersteuningsteam.

De Caegh heeft naast het ondersteuningsteam een intern zorgteam.

Het intern zorgteam overlegt 5 keer per jaar. In dit team zitten de intern begeleiders en de gedragspecialist.

In het ondersteuningsteam wordt, nadat er al gesprekken met ouders hebben plaatsgevonden en het groeidocument is ingevuld, grensoverschrijdend gedrag van leerlingen besproken. Het ondersteuningsteam bestaat uit de directeur, een (ortho)pedagoog een ambulante begeleider vanuit het SWV De Westfriese Knoop, de groepsleerkracht, de ouders en de interne begeleider en de gedragspecialist. Tevens is het mogelijk dat het ondersteuningsteam wordt aangevuld met een schoolmaatschappelijk werker, veilig thuis of het wijkteam. Afspraken die gemaakt worden in het ondersteuningsteam worden uitgevoerd door de leerkracht, onderwijsassistente, intern

begeleider of een externe partij in de groep of buiten de groep. Doel hiervan is om met alle partners een goede oplossing te zoeken voor de problematiek.

Er wordt een groeidocument ingevuld door de leerkracht, ib'er en de ouders. Dit document krijgen de ouders voor de bespreking te zien en zal pas worden gedeeld met de leden van het ondersteuningsteam als de ouders hier toestemming voor geven.

7. Kwaliteitszorg

Op De Caegh werken wij actief aan ontwikkeling en verbetering van de sociale veiligheid door;

- De Kanjertraining aan te bieden in alle groepen. Dit staat op het lesprogramma.
- Het leerlingvolgsysteem Kanvas 2 keer per jaar in te vullen door leerlingen en leerkrachten. Dit staat op de toetskalender. De vragenlijst sociale veiligheid wordt ingaande het schooljaar 2017-2018 ingevuld door de kinderen van groep 5 t/m 8
- Het houden van ouderbijeenkomsten en leerlingpanels. Deze staan in de jaarplanning. Ook agenderen we het onderwerp (sociale) veiligheid tijdens de vergaderingen van de MR en de contactouders en het leerlingpanel.
- De Caegh heeft een SEO-commissie die het beleid, de ontwikkelingen, de incidenten en de leerkrachtvaardigheden aan de orde stelt en zorgt voor borging. Deze commissie verzorgt 5 keer per schooljaar een vergadering op teamniveau.
- De Caegh heeft een gedragsspecialist aangesteld. Zij is 1 dag in de week ambulante voor het uitvoeren van haar werkzaamheden en het ontwikkelen en borgen van beleid op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling en veiligheid.
- De school stelt structureel een onderzoek in naar de veiligheidsbeleving van kinderen, door één maal in de twee jaar bij groep 7/8 leerlingen, ouders en leerkrachten de vragenlijst Sociale Veiligheid WMK-PO af te nemen en deze te evalueren en eventueel op te nemen in het schoolontwikkelplan.
- Scholing van collega's (Kanjerttraining, BHV, cursussen en workshops met betrekking tot sociale veiligheid en het omgaan met grensoverschrijdend gedrag)

8. Veiligheid, beleid en documenten

In de bovengenoemde hoofdstukken is beschreven hoe sociale veiligheid een onderdeel is van de visie, het pedagogisch handelen, het onderwijsaanbod en binnen het ondersteuningsteam. Bij de verschillende onderdelen staat genoemd waar dit beschreven is. In de schoolgids 2017-2018 staat in een paragraaf kort iets beschreven over veiligheid op De Caegh.

Aanvullende documenten en afspraken:

1. De Caegh heeft beleid vastgelegd in het **schoolveiligheidsplan van SKO-WF**

Hierin staat o.a. het volgende beschreven:

- een beleid/protocol privacyreglement
- informatieverstrekking gescheiden ouders en medicijnverstrekking (SKO-WF).
- Brandveiligheid
- Registratie ongevallen
- Klachtenregeling
- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- Protocol aannahme en schorsen / verwijderen

2. De klachtenregeling is in de schoolgids opgenomen (hoofdstuk 21)

3. Daarnaast heeft De Caegh ook zelf specifieke beleidsdocumenten:

Bijlage 1: het pestprotocol

Bijlage 2: Incidentenformulier

Bijlage 3: Format grensoverschrijdend gedrag / contract gewenst gedrag

Bijlage 4: Tips gesprekvoering met een kind

Bijlage 5: Stroomdiagram aanpak pestprobleem

Bijlage 1: Het pestprotocol

Van belang is het dat het beleid rond pesten en gepest worden op school duidelijk komt te liggen. Dit beleidsstuk omschrijft het te volgen protocol bij pestgedrag van leerlingen. Aan het begin van ieder schooljaar wordt dit protocol, samen met het gedragsprotocol in een team vergadering doorgesproken, geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

De sociale veiligheidscoördinator draagt de verantwoordelijkheid voor het monitoren van de uitvoering van de protocollen m.b.t. gedrag en pesten. Indien sprake is van fysiek geweld of wanneer de veiligheid van de groep of leerkracht in het geding is, geldt het protocol: 'time-out, schorsing en verwijdering'.

Doelstelling van het protocol

We streven naar een pestvrije school. We vinden dat we er alles aan moeten doen om kinderen die een groot deel van hun tijd op onze school doorbrengen, een zo veilig mogelijk omgeving te garanderen.

Het protocol wordt ter hand genomen, indien er sprake is (of vermoedens van) pestgedrag. Gekoppeld aan dit pestprotocol vinden we het belangrijk dat we preventief te werk gaan. Ieder signaal rondom pesten nemen we serieus.

Door middel van de kanjerlessen staan wij wekelijks stil bij ons gedrag, gedragsregels die wij hanteren en de normen en waarden die wij hier aan koppelen. Dit doen wij door het voeren van kringgesprekken, rollenspelen, inzet van posters, petten.

Wat verstaan we onder pesten?

Er bestaat soms verwarring tussen de begrippen pesten en plagen. Ieder kind plaagt wel eens of wordt geplaagd. Bij plagen probeer je iemand voor de grap boos te maken. Hier hoort een dosis humor bij. Het is om te lachen, degene die geplaagd wordt vindt het ook leuk. Al lacht hij of zij misschien als een boer die kiespijn heeft. Er wordt de draak mee gestoken met een eigenschap van de geplaagde, zonder dat de gehele persoon wordt afgewezen.

Pesten gaat echter verder dan plagen!

Pesten heeft een aantal duidelijke kenmerken:

- Pesten is een ongelijke strijd. Er is altijd sprake van een eenling tegenover een groep of tegenover iemand die verbaal of fysiek sterker is. Vanwege de ongelijke strijd is het moeilijk voor het slachtoffer om zich te verdedigen.
- Er is sprake van een zondebok. Het slachtoffer wordt door een groep gekozen. Het kind is voortdurend het slachtoffer van de pesterijen, zelfs zonder dat daar een directe reden voor is.
- Pesten is agressief. Het pesten is er op gericht om psychisch of fysiek te kwetsen.
 - Pesten is schadelijk. De slachtoffers lopen duidelijk fysieke en/ of psychische schade op. Ze verliezen hun gevoel voor eigenwaarde en het vertrouwen in hun omgeving en andere mensen. Deze schade blijft voelbaar ver in de volwassenheid en soms een heel leven lang.

Definitie van pesten: Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologische, direct of via internet of mobiel) die op hem of haar zijn gericht en waarbij de macht ongelijk is verdeeld.

Plagen	Pesten
<p>Gebeurt onbezonnen of spontaan</p> <p>Heeft geen kwade bijbedoelingen</p> <p>Duurt niet lang, gebeurt niet vaak en is onregelmatig.</p> <p>Speelt zich af tussen “gelijken”.</p> <p>De pijn, lichamelijk of geestelijk, is draaglijk en van korte duur. Soms wordt ze als prettig ervaren</p> <p>De relaties worden na het plagen meteen hervat</p> <p>Het geplaagde kind blijft een volwaardig lid van de groep</p> <p>De groep lijdt niet onder de plagerijen of vindt nadien meteen haar draai terug</p>	<p>Gebeurt met opzet: de pestkop weet vooraf wie hij of zij zal pesten, op welke manier en wanneer.</p> <p>Wil iemand bewust kwetsen of kleineren</p> <p>Kan lang blijven duren, gebeurt meer dan eens, is systematisch.</p> <p>Meestal een tegen een / Meestal een groep (pestkop, meelopers en supporters) tegenover een geïsoleerd slachtoffer.</p> <p>Houdt niet vanzelf op na een poosje. “De strijd is ongelijk: de pestkop heeft altijd de bovenhand: De pestkop voelt zich zo machtig als het slachtoffer zich machteloos voelt.</p> <p>maar het kan ook kwetsend of agressief zijn. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen wil pijn doen, vernielen of kwetsend.</p> <p>Als de slachtoffers wegvallen, kan de pestkop wel op zoek gaan naar een andere slachtoffer. er niet op tijd wordt ingegrepen, kunnen de lichamelijk en geestelijke gevolgen ingrijpend zijn en lang nawerken.</p> <p>Het is niet makkelijk om na het pesten een evenwichtige relatie te vinden; het herstel gaat moeilijk en traag.</p> <p>Het gepeste kind is geïsoleerd, voelt zich eenzaam en voelt dat het niet meer bij de groep hoort.</p> <p>De groep lijdt onder een dreigend, onveilig gevoel. Iedereen is angstig, de kinderen vertrouwen elkaar niet meer, ze zijn niet erg open of spontaan. Er zijn weinig echte vriendjes in de groep.</p>

Signalen: hoe kun je pesten herkennen?

- Vaak alleen staan tijdens de pauze.
- Tijdens de pauze bij de leerkracht gaan staan.
- Niet mee mogen doen omdat het spel (toevallig) al begonnen is.
- Een kind dat genegeerd wordt
- Vaak alleen met jongere kinderen spelen
- Niet naar buiten willen op school.
- Zuchten, piepen en steunen van andere kinderen als het betreffende kind een idee oppert, terwijl dat idee wel geaccepteerd zou zijn van een ander kind
- Veel geroddel in de groep.
- Kinderen vinden alles stom van betreffende kind
- Een kind dat uitgescholden en / of uitgelachten wordt van wege het anders zijn (kleding, uiterlijk of gedrag)
- Een kind dat (na school) bedreigd wordt
- Als andere kinderen negatiever reageren op een fout van dit kind in vergelijking met een fout van een ander kind
- Het kind wil niet meer naar school en geeft aan zich ziek te voelen (geruime tijd).
- Het kind is gauw boos of prikkelbaar.
- Het kind wil niet meer buitenspelen.
- Niemand wil naast het kind zitten, lopen, geen hand geven.

Ongewenst gedrag.

Ondanks de insteek op preventie van goed gedrag, komt ongewenst gedrag ook voor. Om hier goed mee om te gaan, hebben we in dit protocol verwachtingen naar elkaar duidelijk vastgesteld. In principe lossen we ongewenst gedrag op de Kanjermanier op. Ons uitgangspunt is dat we een lerende omgeving zijn. Alle betrokkenen op onze school krijgen tijd en ruimte om te leren. Ook bij gedrag mag geleerd worden, echter hieraan zijn duidelijke grenzen. De grenzen aan onze zorg met betrekking tot het gedrag zijn bereikt, wanneer

- de veiligheid van het kind, de andere leerlingen of de leerkracht in het geding is;
- het gedrag het onderwijsproces van de andere kinderen schaadt.
- gepest wordt.

Wanneer ongewenst gedrag niet meer op de Kanjermanier opgelost kan worden, wijken we uit naar de zorgstappen zoals hieronder beschreven staan. We nemen heel duidelijk stelling tegen ongewenst gedrag. Hiermee krijgt de kanjerregel "wij helpen elkaar" ook duidelijker gestalte.

Afspraken protocol ongewenst gedrag:

1. We informeren de ouders tijdens de informatieavond .
2. De kinderen van de bovenbouw groepen worden geïnformeerd in de eerste schoolweken als schoolregels en klassenregels (methodiek 'grip op de groep') aan de orde zijn.
3. Pesten wordt als thema opgenomen tijdens de kanjerlessen bij de start van het schooljaar.
4. Het protocol en de bijhorende formulieren worden bewaard in de klassenmap. We hanteren de stappen zoals hieronder in het overzichtsschema wordt geschetst.

	<u>Gedrag:</u>	<u>Actie:</u>	<u>Betrokkenen:</u>
<p><u>Categorie 1</u></p> <p>Incidentele overtredingen</p> <p>Incidenteel lesverstoring gedrag.</p>	<p>Niet (doel)bewust les verstoring gedrag, ongehoorzaamheid en/of slecht luisteren, onbeleefdheid t.o.v. leerkracht of andere volwassene, onzorgvuldig omgaan met materiaal, schelden of vloeken (in opwelling/vanuit emotie; binnen proporties), fysiek geweld binnen proporties t.o.v. andere kinderen (een klap, een schop e.d. tijdens een ruzie), stiekem</p>	<p>Middels het belonen van positief gedrag proberen we zo snel mogelijk te corrigeren.</p> <p>Eventuele correctie wordt altijd mede bepaald door de leeftijd van het kind en de aard van de overtreding.</p>	<p>Leerkracht</p> <p>en</p> <p>kind</p>
	<u>Gedrag:</u>	<u>Actie:</u>	<u>Betrokkenen:</u>
<p><u>Categorie 2</u></p> <p>Aaneenschakeling van incidentele overtredingen of ernstiger misdragingen</p>	<p>Herhaaldelijk overtredingen:</p> <p>blijvend lesverstoring en/of oppositioneel gedrag, moedwillig schade toebrengen aan materiaal, wegpakken, incidenteel pest-/treitergedrag, brutaliteit t.o.v. l.kr of andere volwassenen (verbaal en/of non verbaal), schelden of vloeken (ofwel met regelmaat, ofwel in ernstige mate), liegen, oneerlijk zijn, spugen.</p>	<p>*aantekening op form. overschrijdend gedrag om aantekeningen te maken</p> <p>*ouders op de hoogte stellen van het ongewenst gedrag (in een gesprek)</p> <p>*gesprek met de leerling (oorzaak overtreding, mogelijkheden voor de leerling om tot gedragsverandering te komen/het een volgende keer anders aan te pakken)</p> <p>HP overleg met IB/gedragspecialist</p>	<p>Leerkracht</p> <p>Kind</p> <p>Ouders</p> <p>IB-ers</p> <p>Gedragspecialist</p>

		<p>over plan van aanpak.</p> <p>Formulieren: grensoverschrijdend gedrag invullen.</p> <p>Contract ongewenst gedrag met kind en ouders invullen.</p> <p>Parnassys handelingsplan om voortgang bij te houden.</p>	
	<u>Gedrag:</u>	<u>Actie:</u>	<u>Betrokkenen:</u>
<p><u>Categorie 3</u></p> <p>Voortduring van overtredingen als onder 1 en 2 of ernstiger misdragingen</p>	<p>Voortduring van overtredingen als onder 1 en 2; stelen (eenmalig bij een jonger kind), discriminatie, fysiek geweld t.o.v. leerkracht of andere volwassene, buitenproportioneel fysiek geweld t.o.v. andere kinderen, intimidatie of bedreiging andere kinderen.</p>	<p>*aantekening op logvel met aantekeningen i.v.m. dossiervorming *ouders op de hoogte stellen van het ongewenst gedrag in een gesprek (niet schriftelijk of telefonisch), al dan niet ondersteund door IB/gedragsspecialist. *gesprek met de leerling (oorzaak overtreding, mogelijkheden voor de leerling om tot gedragsverandering te komen/het een volgende keer anders aan te pakken/bespreking contract) *overleg met IB/gedragsspecialist over aanpak. *melding bij directie CONTRACT invullen met kind/ouders/leerkracht.</p>	<p>Leerkracht</p> <p>Kind</p> <p>Ouders</p> <p>IB-ers</p> <p>Gedragsspecialist</p> <p>Directie</p>

	<u>Gedrag:</u>	<u>Actie:</u>	<u>Betrokkenen:</u>
<u>Categorie 4</u> Structureel onaangepast gedrag	Voortduring van onder 1, 2 en 3 genoemde overtredingen of herhaling/voortduring van de onder 3 genoemde 'ernstiger misdrijvingen'. Stelen ('ernstig', ouder kind)	<p>*aantekening op logvel i.v.m. dossiervorming</p> <p>*overleg met directie</p> <p>*gesprek met ouders (niet schriftelijk of telefonisch) waarin ouders verplicht worden actie te ondernemen (bijvoorbeeld hulp zoeken, contact bijhouden met leerkracht, OT) om aan gedragsverandering mee te werken (zo niet: dringend advies overplaatsing naar andere school) en waarin duidelijk wordt verteld dat de grenzen van de school in zicht komen.</p> <p>Mogelijke acties:</p> <p>Time out voor een dagdeel.(afhankelijk van de leeftijd)</p> <p>Na drie keer een time-out binnen een half jaar gaan we over naar cat. 5.</p>	<p>Leerkracht</p> <p>Directie</p> <p>Ouders</p>

	<u>Gedrag:</u>	<u>Actie:</u>	<u>Betrokkenen:</u>
<u>Categorie 5</u> Structureel onaangepast gedrag	Structureel onaangepast gedrag waar door de school geen of onvoldoende invloed (meer) op uitgeoefend kan worden om gedragsverandering te bewerkstelligen	De grens van de school is bereikt. *Er wordt een verwijderingprocedure gestart (zie verwijderen/schorsen van leerlingen). *Gesprek met ouders altijd o.l.v. directielid. *Overleg over overbruggings- maatregelen als uit de klas verwijderen, overplaatsen naar andere klas, leerplicht inschakelen, enz. Indien ouders of andere bezoekers zich schuldig maken aan agressief gedrag (verbaal en/of fysiek), geweld, vandalisme, diefstal, discriminatie en intimidatie zal hen door de directie de toegang tot de school worden geweigerd.	Directie Ouders

Bijlage 2: Incidentenformulier

Soort incident

data

Weigert deel te nemen aan spelletjes of activiteiten				
Vertoont ongewenst gedrag als de leerkracht, klassenassistente, stagiaire corrigeert (schreeuwt terug, daagt uit, negeert)				
Reageert ongepast als andere leerlingen iets tegen hem of haar zeggen of vragen				
Test de grenzen van de leerkracht				
Manipuleert of bedreigt (maar ook schoppen, bijten, krabben, slaan, driftbuien)				
Stoort de klas tijdens activiteiten; maakt geluiden, valt anderen lastig, loopt weg van stoel				
Is overdreven affectief naar anderen (aanraken, omhelzen, aan hangen etc.)				
Vraagt veel aandacht van de leerkracht				
Is vaak ontevreden, mokt				
Heeft vaak correctie nodig voordat het ongewenste gedrag ophoudt				
Structureel pestgedrag*				
Anders.....				

Wie waren erbij betrokken?

Beschrijving van het incident.

Hoe was de afhandeling?

Bijlage 3: Grensoverschrijdend gedrag; contract gewenst gedrag

Naam leerling:	
Geboortedatum:	
Groep:	
Naam Leerkracht(en):	
Intern Begeleider	
Datum van het gesprek:	

Contract gewenst gedrag:

Regels zijn er om een veilig klimaat voor iedereen te garanderen waardoor we kunnen komen tot leren. Door incidenten in de afgelopen periode is de veiligheid en de goede sfeer in de groep/ in school in het geding. Daarom moeten we dit contract bespreken. Zodat jij goed weet wat er van je wordt verwacht en wat de school gaat doen als het weer gebeurt. Dit formulier is gekoppeld aan een handelingsplan.

In dit contract staan de acties genoemd die betrokkenen ondernemen om de situatie te veranderen en te komen tot gewenst gedrag. Dit contract kan gekoppeld zijn aan een handelingsplan. De acties worden SMART geformuleerd: specifiek, meetbaar, acceptabel, resultaat gericht en tijdgebonden.

Acties:

Datum evaluatie:

handtekening leerkracht	handtekening ouders	handtekening intern begeleider	handtekening directeur

Bijlage 4: Tips gespreksvoering met een kind

A vertrouwen winnen Het **gepeste kind** heeft vaak een negatief zelfbeeld. Zijn zelfvertrouwen is aangetast. Bovendien gelooft hij dat hij pesten niet zelf kan stoppen. Soms voelt hij zich er zelf schuldig aan. Het kan zelfs voorkomen dat het vertrouwen in de groepsleerkracht ook weg is: de groepsleerkracht heeft het immers lange tijd niet opgemerkt. Het vertrouwen van het gepeste kind moet gewonnen worden. Richtlijnen voor een gesprek zijn:

- * Laat het kind zijn eigen verhaal vertellen.
- * Vraag hoe het kind zich door het pesten voelt
- * Stel het kind gerust en prijs hem dat hij erover durft te praten
- * Ga niet direct in op oorzaken, schuld en oplossingen
- * Laat merken dat er iets aan het probleem van het kind gedaan gaat worden.
- * Laat duidelijk merken hoe je zelf over pesten denkt; neem stelling! De groepsleerkracht vertelt het kind in het algemeen iets over pesten:
 - * dat het vaker voorkomt, ook bij andere kinderen
 - * dat het niet alleen op school gebeurt
 - * dat pesters zichzelf er beter van vinden worden
 - * dat er meer betrokkenen zijn dan de pester en het slachtoffer
 - * dat veel kinderen uit de groep niets durven te zeggen, omdat ze bang zijn
 - * dat de pester zelf een probleem heeft, hij kan niet gewoon met anderen omgaan; hij moet dat nog leren
 - * dat de school het pesten niet goed vindt!

B Inwinnen van informatie In deze stap helpt de groepsleerkracht om door middel van gerichte vragen samen een duidelijk beeld te vormen van het pesten. De vragen die gesteld worden zijn

- * Wie pest er?
- * Hoe wordt er gepest?
- * Wat gebeurt er vlak voor het pesten?
- * Wanneer wordt er gepest?
- * Hoe vaak wordt er gepest?
- * Wanneer is het begonnen?
- * Waar wordt er gepest?
- * Is het kind al vaker gepest?
- * Hoe reageert het kind op pesten?
- * Heeft het kind iets geprobeerd om het pesten te laten stoppen?
- * Wat voor resultaat had dit?

De groepsleerkracht moet aan het kind duidelijk maken dat er geen pasklare oplossingen bestaan. De groepsleerkracht laat wel merken dat er aan oplossingen gewerkt gaat worden.

C. Het maken van afspraken Het maken van afspraken is dan ook noodzakelijk, om te laten merken dat er aan oplossingen gewerkt gaat worden! De belangrijkste afspraken zijn:

- * Dat wat het kind zelf gaat proberen
- * Dat wat de school gaat doen (in stappen)
- * Dat de stappen altijd met het kind doorgesproken worden
- * En vooral dat het kind altijd bij de groepsleerkracht kan komen! NB: de groepsleerkracht mag nooit beloven dat hij niets zal zeggen. Als hij niets kan zeggen, kan er ook niets aan het probleem gedaan worden.

Tips voor de begeleiding De pester

De begeleiding van de pester kan uit de volgende acties bestaan:

- * Tijdens het gesprek met hem/ haar zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- * Laten inzien wat het effect is van zijn/ haar gedrag voor de gepeste
- * Excuses aan laten bieden * In laten zien welke sterke of leuke kanten de gepeste heeft
- * Pesten is verboden in en om onze school: we houden ons aan deze regel. We straffen als het kind pest en belonen het als het kind zich aan de regel houdt.
- * De pester leren niet meer kwaad te reageren; leren zich te beheersen
- * Contact tussen school en de ouders waarin informatie wordt uitgewisseld en overleg volgt. Proberen in te leven in het kind om de oorzaak van het pesten te achterhalen.
- * Een mogelijke oplossing kan zijn naar het zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- * Indien nodig kan hulp ingeschakeld worden (bv sociale vaardigheidstraining, gesprekken bij CJG, huisarts of GGD)

Mogelijke oorzaken voor pestgedrag kunnen zijn:

- * Een problematische thuissituatie
- * Voortdurend het gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- * Voortdurend in een niet passende rol worden gedrukt
- * Voortdurend met elkaar de competitie aangaan
- * Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

De meelopers

Ook de impact van de meelopers is erg groot. Besteed hier dus ook aan deze groep leerlingen voldoende aandacht door:

- * Het maken van duidelijke afspraken via rollenspel, video en of gesprek. Belangrijk si dat je kunt laten zien wat een meeloper doet en laten zien wat hij/ zij kan doen!
- * De gemaakte afspraken vastleggen, controleren en evalueren
- * Contact opnemen met de ouders/ verzorgers van deze kinderen. De leerkracht De rol van de leerkracht bestaat uit:
 - * De leerkracht geeft de gemaakte afspraken door aan alle betrokkenen
 - * De leerkracht probeert de sfeer in de groep te verbeteren bv. Door activiteiten te organiseren
 - * Houdt het dossier bij
 - * Bereidt een bespreking voor om het team te informeren tijdens een teamvergadering
 - * Indien wenselijk leest de leerkracht literatuur over pesten Als leerkrachten het probleem niet willen of kunnen zien of het inadequaat aanpakken, is de inschakeling van de vertrouwenspersoon op school mogelijk. Deze kan de zaak onderzoeken, advies van deskundigen inwinnen en het bevoegd gezag informeren welke activiteiten uit te voeren.

De ouders

Zowel de ouders van het gepeste kind als de pester en de meelopers worden geïnformeerd en verzocht om het pesten te stoppen. Voor de ouders van gepeste kinderen hebben we de volgende adviezen:

- * Houd de communicatie met uw kind open en blijf in gesprek met uw kind
- * Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester om het probleem bespreekbaar te maken
- * Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- * Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect worden veergroot of weer terug komen
- * Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- * Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt Voor de ouders van pesters hebben we de volgende adviezen

- * Neem het probleem van uw kind serieus
 - * Raak niet in paniek; elk kind loopt kans pester te worden
 - * Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
 - * Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
 - * Besteed extra aandacht aan uw kind
 - * Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
 - * Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
 - * Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing/ aanpak van school staat
- Voor alle ouders hebben we de volgende adviezen:
- * Neem de ouders van het gepeste kind serieus
 - * Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
 - * Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
 - * Geef zelf het goede voorbeeld
 - * Leer uw kind voor anderen op te komen
 - * Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Bijlage 5: Stroomdiagram aanpak pestprobleem

